

JUDR. ING. HELENA SVATOŠOVÁ
ADVOKÁTKA REG. Č. ČAK 11843, IČ 71094580

U PRŮHONU 23, 170 00 PRAHA 7, TEL.: + 420 222 515 564, FAX: + 420 222 515 564,

GSM: + 420 776 890 170 E-MAIL: SVATOSOVA@AKHS.CZ, WEB: WWW.AKHS.CZ

Vrchnímu soudu
v Praze
Náměstí Hrdinů 1300
140 00 Praha 4

prostřednictvím

Krajského soudu v Hradci Králové
Československé armády 218
502 08 Hradec Králové

DOPORUČENĚ

V Praze dne 1. prosince 2008

sp.zn.: 16C 3/2008

Žalobce: Petr Uhl, nar.: 8.12.1941
bytem Londýnská 7, 120 00 Praha 2

práv.zast.: JUDr. Ing. Helenou Svatošovou, advokátkou
se sídlem U průhonu 23, 170 00 Praha 7 – Holešovice

Žalovaná: JUDr. Renata Vesecká
bytem Čs. Armády 1242, Hradec Králové

práv.zast.: JUDr. Daliborem Kalcsem, advokátem
se sídlem v Hradci Králové, Škroupova 719

- o ochranu osobnosti

**ODVOLÁNÍ ŽALOBCE PROTI ROZSUDKU KRAJSKÉHO SOUDU V HRADCI
KRÁLOVÉ ZE DNE 14.10.2008, č.j.: 16C 3/2008**

D v o j m o

Bez příloh

I.

Dne 23.11.2008 byl na základě fikce dle § 50c odst. 4 o.s.ř. a dne 27.11.2008 fakticky právní zástupkyni žalobce doručen rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14.10.2008, č.j.: 16C 3/2008, kterým soud I. stupně rozhodl ve věci žaloby o ochraně osobnosti tak, že **zamítl** žalobu domáhající se, aby žalované bylo uloženo do tří dnů od právní moci rozsudku sdělit prostřednictvím služby České tiskové kanceláře Protext: *Dne 4.11.2007 jsem v pořadu Otázky V.M. vysílaném Českou televizí na kanálu ČT24 uvedla na opakovanou výzvu televizního moderátora, abych se vyjádřila k jedné myšlence z komentáře Petra Uhla v deníku Právo z 3.11.2007, tato slova: „Já ten článek, z kterého citujete, jsem také četla. A v tom článku tak, jak bývá už v poslední době, bych řekla, celkem pravidlem u pana Uhla, jsou zveřejňovány a prezentovány nepravdy, dezinformace a lži.“ Tento můj výrok není pravdivý – žádné lži ani záměrné dezinformace či zjevné nepravdy v tomto článku, ani v jiných komentářích pana Uhla, týkajících se státního zastupitelství a tehdejší trestní věci proti Jiřímu Čunkovi nejsou. Svůj tehdejší výrok považuji za neuvážený a lituji ho. Renata Vesecká, nejvyšší státní zástupkyně.,*

Druhým výrokem rozsudku rozhodl soud, že žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení 18.921,-Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

Proti tomuto rozsudku, resp. do všech jeho výroků, podává žalobce prostřednictvím své právní zástupkyně v zákonem stanovené lhůtě toto

o d v o l á n í,

a to z důvodů dle ust. §205 odst. 2 písm. c), d) a g) o.s.ř., které odůvodňuje níže.

II.

Žalobce se podanou žalobou domáhá ochrany osobnosti způsobem uvedeným v zamítavém výroku napadeného rozsudku ve znění upřesnění podaném dne 16.4.2008.

Žalobce je komentátorem celostátního deníku Právo a ve svých článcích se mimo jiné zaměřuje na právní a politické pozadí trestního stíhání Jiřího Čunka pro trestný čin přijímání úplatku (tzv. kauza Čunek), a zejména pak na zákonnost postupu OČTŘ a na intervence žalované do tohoto postupu. Žalovaná působící od roku 2005 jako nejvyšší státní zástupkyně v kauze Čunek činila procesní rozhodnutí a v souvislosti s nimi i několik personálních opatření v rámci soustavy státních zastupitelství.

Dne 4.11.2007 žalovaná v celostátně vysílaném pořadu České televize, kanálu ČT24 v pořadu Otázky V.M., jeho 8. Části v odpovědi na dotaz moderátora, který po ní požadoval zveřejnění sporných procesních rozhodnutí státních zástupců a zároveň odkazoval na článek žalobce, který byl uveřejněn v deníku Právo dne 3.11.2007 pod názvem „Pro Veseckou – třikrát a dost“ doslova prohlásila: „**A v tom článku tak, jak bývá už v poslední době, bych řekla, celkem pravidlem u pana Uhla, jsou zveřejňovány a prezentovány nepravdy, dezinformace a lži.**“

Žalobce má za to, že tento veřejně učiněný výrok žalované není pravdivý. Osočení představuje zjevně zásah do vážnosti žalobce i do jeho občanské a profesní cti; je způsobil

snížit postavení i uplatnění žalobce. Intenzita zásahu se zvyšuje s tím, že vážnosti a občanské cti požívá žalobce značně vysoké a s ohledem na obsah, dosah i kontext věci.

Žalovaná byla žalobcem mimosoudně vyzvána k dobrovolnému odstranění následků svého zásahu prostřednictvím sdělení ČTK, ta ji však dobrovolně nesplnila.

Nesporná mezi stranami zůstala existence výroku žalované ve znění a za okolností popsaných v žalobě, přičemž s takto vzal skutkový stav za prokázaný i soud I. stupně.

Soud I. stupně své zamítavé rozhodnutí odůvodnil následovně:

Dle názoru soudu jde v případě sporného výroku žalované o kritiku, byť nevěcnou a přehnanou („*mohly být použity mírnější výrazy*“ jak konstatuje soud). Dle názoru soudu **nejsou obsahem výroku skutková tvrzení, jejichž pravdivost by měla žalovaná, aby se žalobě ubránila, prokázat. Proto se žalobce nemůže úspěšně domáhat, aby jej žalovaná prohlásila své výroky za nepravdivé.** Vedle toho soud ovšem vyslovil, že první část věty žalované (uvozující slova o „pravidlu“) je vyslovení názoru (aniž by specifikoval, zda další část věty žalované je opět názor či nikoli) s tím, že žalovanou nijak nebyly uvedeny podklady pro toto tvrzení, což shledal v pořádku, když uvedl že „*v pořadu daného typu je toto stěžní proveditelné*“ a učinil spekulaci o tom, že žalovaná snad mohla mít v úmyslu tyto podklady uvést, nebylo jí to však moderátorem umožněno. Nadto soud I. stupně vyjádřil názor, že nelze nutit porušitele osobnostních práv, aby své jednání hodnotil, vyslovoval nad ním lítost a „*doplňoval své výroky o výrazy, které nepoužil (zjevná nepravda, záměrné lži)*.“

V odůvodnění rozsudku dále soud zřejmě k rozvedení svého závěru o charakteru výroku žalované uvádí, že „*pravda je dle argumentace soudu pojmem abstraktním. Je pouze vlastností soudů, nikoli vlastností samotných předmětů, událostí či stavů. Charakteristika pravdivosti se vztahuje výslovně k myšlenkám a ne k samotným věcem a prostředkům jejich jazykového vyjádření*“.

Soud rovněž připomněl, že k porušení práva na čest může dojít také formou hodnotících úsudků – kritikou. Kritika neporušující právo na čest musí být přípustná (oprávněná) a musí být věcná, přiměřená a odpovídající co do obsahu, formy a místa, což se mimo jiné týká i použití výrazů. Blíže z hlediska přiměřenosti kritiky výrok neposoudil, vyjma shora uvedené konstatace absence podkladů kritiky, podané soudem nicméně apologeticky.

Soud I. stupně konstatoval, že (i v případě, že by byl žalobce úspěšný), je žalobcem navrhaný **prostředek ochrany osobnosti nepřiměřený a neodpovídající způsobu, jakým byl zásah proveden.** Zásadou by mělo dle soudu být, že by se měl v hrubém odhadu shodovat okruh těch, kdo mohli výroky slyšet v televizním pořadu a těch, kterým by bylo adresováno sdělení přes službu ČTK. Dle (blíže nezdůvodněného) názoru soudu je vzhledem k vysoké funkci žalované použití služby ČTK k danému účelu pro ni ponižující.

III.

Naplnění odvolacího důvodu podle § 205 odst. 2 písm. c) o.s.ř.

Soud I. stupně **posoudil právně výrok žalované jako hodnotící soud**, přičemž tento právní názor vedl jednak k tomu, že soud neprováděl dokazování směřující k objasnění pravdivosti tvrzení žalované (respektive proklamoval, že toto dokazování není třeba. V rozporu

s tím však částečně provedl důkazy navržené žalovanou, když částečně přečetl a částečně konstatoval obsah článků předložených žalovanou jako přílohu k jejímu vyjádření ze dne 13.10.2008, přičemž důkazy navržené žalobcem k vyvrácení těchto důkazů neprovedl. **O svůj názor, že výroky žalované jsou hodnotícím soudem, opřel soud I. stupně závěr o formální nepřipustnosti petitu žaloby** požadující zejména sdělení žalované, že její výrok, který je předmětem sporu, byl nepravdivý (str. 6 rozsudku, kde je uvedené označeno za „základní důvod, proč se žaloba zamítá“).

Soud však měl postupovat podle § 118a odst. 2 o.s.ř. a poučit žalobce, že věc lze po právní stránce posoudit jinak a umožnit mu upravit svou povinnost tvrzení, která zahrnuje i povinnost formulovat petit. Právním posouzením, která zaujal soud I.stupně totiž došlo k situaci, kdy rozdílnost právního posouzení věci žalobcem a soudem vedla coby stěžejní důvod k v podstatě formálnímu zamítnutí žaloby pro její nepřiléhavý petit. Podobnému vyhnutí se vyřešení sporných vztahů má právo § 118a odst. 2 o.s.ř. zabránit, jak vyjadřuje doktrína („*Není v zájmu společnosti, aby rozhodnutí soudu nevyřešilo sporné vztahy účastníků jen proto, že se mýlí v právní kvalifikaci svých vztahů*“¹).

Podle konstantní judikatury (mj. SJ 59/2003) **zamítnutí žaloby z důvodu absence poučení podle § 118a odst. 2, tak jak se stalo v daném případě, zakládá jinou vadu řízení, která zde zjevně vedlo k nesprávnému rozhodnutí ve věci.**

Naplnění odvolacího důvodu podle § 205 odst. 2 písm. d) o.s.ř.

Soud I. stupně uvedl, že by bylo **nadbytečné provádět dokazování ohledně (ne)pravdivosti výroku žalované**, když posoudil výrok žalované jako hodnotící kritický soud, jehož pravdivost nelze určit. V rozporu s tímto však fakticky provedl důkazy navržené žalovanou, tj. částečně přečetl (byť je v protokolu neúplně zapsáno) a částečně konstatoval obsah článků (v protokolu zachyceno), které žalovaná předložila k prokázání toho, že žalobce skutečně píše lži, dezinformace a nepravdy.

Žalobce navrhl provedení důkazů, které měly prokázat opak a zpochybnit důkazy žalované, částečně na jednání provedené. Konkrétně žalobce navrhl výpovědi několika svědků, kteří by potvrdili pravdivost informací uváděných žalobcem v člancích, které žalovaná předložila soudu a ve spojení s jejím tvrzením, že jde o informace vesměs nepravdivé, považovala za „důkaz“ lživých a dezinformačních praktik žalobce Soud však usnesením pak ukončil důkazní řízení, aniž by návrhům žalobce vyhověl.

Žádný důkaz žalované ale nesměřoval k prokázání pravdivosti jejích slov „a lži“, tedy toho, že žalobce vědomě uvedl nepravdivé skutečnosti.

Žalobci tak bylo upřeno právo, které soud žalované umožnil vykonat, přičemž právě v kontextu toho, že důkazy žalované byly z velké části provedeny a důkazy druhé strany, které měly tento důkaz zpochybnit, soud odmítl, byla zásadně porušena zásada rovnosti stran vtělená do § 18 odst. 1 věty první o.s.ř. Toto porušení je zásahem do žalobcova ústavně zaručeného práva na rovné zacházení dle čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod čl. 96 odst. 1 Ústavy. Provedení těchto důkazů by bylo pouze protidůkazem (vyvrácením důkazu, který je vždy přípustný²) nikoli „*obracením důkazního břemene*“ (myšleno důkazu pravdy v případech

¹ Bureš Jaroslav, Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2006, s. 548.

² Winterová Alena, Civilní právo procesní, Praha, Linde a.s., 1999, s. 225.

prokazování pravdivosti skutkových tvrzení v osobnostních sporech) *na žalobce*“, jak mylně uvádí soud I.stupně.

Tímto postupem soudu I. stupně byl zároveň naplněn odvolací důvod spočívající **v neúplném zjištění skutkového stavu věci, neboť soud neprovedl důkazy potřebné k prokázání skutečnosti, že žalovanou navržené důkazy o jeho pravidelném uveřejňování lži, nepravd a dezinformací neobstojí.**

Naplnění odvolacího důvodu podle § 205 odst. 2 písm. g) o.s.ř

Žalobce se rovněž domnívá, že vadnost napadeného rozhodnutí spočívá v **nesprávném právním posouzení věci, konkrétně v tom, jak soud funkčně hodnotil výrok žalované. V odůvodnění rozsudku na jeho šesté straně je rozvedena úvaha, že výrok žalované není tvrzením, ale hodnotícím soudem.** Konkrétně pak soud ve své spíše filozofické než právní úvaze uvedl, že *„pravda je abstraktní pojem (shodně protipól nepravda). Je pouze vlastností soudů (názorů, teorií apod.), nikoliv vlastností samotných předmětů, událostí či stavů.“*. Tento závěr soudu, byť nemá věcně povahu výkladu práva, funkčně plní těžiště odepření žalobcova nároku. Proto je třeba jej v kontextu právního vztahu, o který se opírala žaloba, podrobněji rozebrat, a to jak z hlediska práva, tak z hlediska logiky, o kterou se rozsudek v tomto bodě opírá.

Žalobce předně podotýká ke shora uvedené úvaze soudu, že **míra abstrakce pojmu není v žádném případě určující pro rozlišení tvrzení na hodnocení (soud) a tvrzení.** Protipól pojmu „abstraktní“ je „konkrétní“ a tato vlastnost vyjadřuje míru, v jaké se významová jednotka vztahuje pouze k blíže určenému předmětu, nebo zda má obecnou platnost. Takto vymezená abstraktnost nebo konkrétnost nemá vliv na to, zda slouží k vyjádření ryze subjektivního postoje autora výroku k určité skutečnosti, nebo slouží k informaci o podobě této skutečnosti, jak je popsitelná kýmkoliv.

Pojem „pravda“, byť je pro soud I.stupně jen abstrakcí, má v případě, je-li vztažen ke komentáři v denním tisku, jednak zcela konkrétní obsah a jednak je označením vlastnosti, která je nezávisle měřitelná bez ohledu na postoj kohokoliv. Výroková logika, jako vědní disciplína, pracuje s pojmy „pravda“ a „lež“, způsobem, který se zcela vymyká mravním, estetickým a morálním kritériím. Naopak výroková logika je exaktní popisnou vědou.

Žalovaná – profesí právnička – užila pojmu lži ve vztahu k článkům žalobce v kontextu hodnocení právního řádu, stavu práva a justice; příjemci jejího výroku bylo a je přirozeně očekáváno, že mluví jazykem práva. Použití sporných pojmů je tedy nezbytné hodnotit i v kontextu právní jazykové subkultury, včetně legálních definic. V právu samotném dokonce existují pojmy jako „pravda“ a „lež“. Svědci jsou povinni podle všech procesních předpisů vypovídat „pravdu“ (zákaz lži a nepravdy) a nic nezamlčovat (zákaz dezinformační výpovědi). Pojem lži se dokonce objevuje v trestním zákoně (§ 174 tr.z.; sic: [lživě]), kde má zcela konkrétní podobu; vztahuje jen a pouze k popisu předmětu, události či stavu a nevztahuje se v žádném případě k vnitřním postojům toho, kdo vynáší lživý výrok a činí křivou výpověď. Pojem „pravda“ je pak užít v zákonech upravujících činnost sdělovacích prostředků (ust. § 35 odst. 2 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, a ust. § 10 odst. 2 zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon)). V těchto normách je dokonce pojem „pravda“ použit jako výrazový prostředek sloužící k odlišení skutkového tvrzení, ke kterému se tento zákonem použitý pojem vztahuje, od hodnotícího soudu. V kontextu práva, jeho legálních definic, a práva jako vědní disciplíny, **je**

tedy dle žalobce nepochybné, že pojem pravda (resp. lež a nepravda), jak byl užit žalovanou, se může vztahovat pouze ke skutkovému tvrzení.

Samozřejmě, že je teoreticky možné odsunout pojmy „pravda“ a „lež“ do kategorie neurčitých pojmů a relativizovat všechny pojmy a vztahy, které se k těmto významovým jednotkám vztahují. V takovém případě by ale nebylo funkčně možné používat právo jako takové. Takové a podobné úvahy, které soud prvního stupně v podstatě předjímá, jsou dle názoru žalobce nesprávné nejen v tomto konkrétním případě, ale i nebezpečné ve vztahu ke všem případům, k nimž se vyjadřují instituce práva, protože ignorují a narušují hodnotový základ, na němž jsou právo a související fenomény (státnost) vystavěny.

Pojmy „lež“, „nepravda“ a „dezinformace“ nebyly žalovanou kontextuálně použity – jak vyplývá z dokazování - aby vyjádřily hodnotící soud žalované. Vyplývá to ostatně ze samotného kontextu – žalovaná daným výrokiem reagovala na (opakovanou) otázku televizního moderátora, proč nepřistoupila ke kroku, jenž žalobce navrhl, tedy ke zveřejnění sporných rozhodnutí ve své působnosti v kauze, kde byl (resp. je) nepochybně přítomen velmi silný veřejný zájem na osvětlení a přesvědčivém zdůvodnění postupu orgánů činných v trestním řízení. Reakcí žalované bylo namísto odpovědi na otázku vážné zpochybnění kompetence žalobce *de facto* se veřejné diskuse účastnit, když napadla jeho důvěryhodnost. Lze si jen těžko představit, že by žalovaná coby zkušená diskutérka proti nepříjemnému dotazu po věcné stránce její práce bránila pouze hodnotícím soudem.

Z výroku žalované si běžný nezaujatý posluchač odnáší informaci, že žalobce **pravidelně a zcela záměrně** píše ve svých komentářích lži a nepravdy a uvádí zavádějící informace. Naopak z výroku žalované nijak neplyne, co si o komentářích ona sama myslí. Její výrok neobsahuje žádný hodnotící soud. Už samotné použití slovního spojení „bývá v poslední době pravidlem“ naznačuje, že se jedná o skutkové tvrzení. Pojem „pravidlo“ vyjadřuje kvantifikovatelné vlastnosti či opakované a vzájemně související jevy a nikoliv hodnotící soud.

S ohledem na uvedené měl tedy soud posoudit výrok žalované jako skutkové tvrzení. Důvody pro tento závěr jsou jak abstraktní (charakter, pojmů, jejich obvyklé použití) tak konkrétní (kontext výroku žalované).

Soud byl kromě toho, že nesprávně podřadil výrok žalované pod jinou právem předvídanou kategorii, i argumentačně nedůsledný v tom, že toto nesprávné podřazení mohlo dle jiných argumentů v rozsudku uvedených také založit oprávněnost žaloby. Soud se přitom nevyrovnal s touto eventualitou a nezdůvodnil, proč se tak nestalo. První věta na straně šest rozsudku zní: „*K porušení práva na čest může dojít také formou hodnotících úsudků – kritikou.*“. Tato teoretická myšlenka je pak v tomtéž odstavci rozvedena tak, že kritika by měla vycházet z ověřitelných premis. Z uvedené argumentace tedy plyne, že nikoliv každá kritika je právně přípustná. Zbytek odůvodnění je ovšem vystavěn tak, že se nejedná o tvrzení ale o kritiku, která je *a priori* přípustná, aniž by byla zmíněna úvaha, zda je přípustná či nikoliv v intencích předchozí teoretické úvahy. Výrok sdělující, že žalobce pravidelně píše lži, nepravdy a dezinformace, pokud je považován pouze vyjádření hodnotícího soudu, by tedy měl (resp. musí) být posouzen, zda je jako kritika přípustný. Jinými slovy, **soud měl posoudit, zda to je věcná kritika založená na ověřitelných premisách, nebo zda to je kritika právem zakázaná, která je též s to porušit právo na čest.** V rozsahu této eventualitě naznačené teoretickou (abstraktní) částí rozsudku, ale zcela nezdůvodněné v konkrétním odůvodnění, je **rozsudek dílem nepřežkoumatelný.**

Další nepřezkoumatelnost zakládá lakonické sdělení soudu, že pro žalovanou je v jejím postavení užití služby ČTK Protext pro odstranění zásahu ponižující. Tuto úvahu soud nezdůvodnil, což je vedle nepřezkoumatelnosti coby vady řízení, naplňující odvolací důvod dle § 205 odst. 2 písm. g) o.s.ř., důvodem k opětovnému nastolení pochyb o tom, zda soud prvního stupně důsledně naplňoval zásadu rovnosti, tentokrát v obecné rovině, nejen ve vztahu k žalobci. Ponižení je zásah do chráněného statku lidské důstojnosti, ve které jsou si všichni lidé (na rozdíl od cti) rovni³. Rozdílné postavení osob nezakládá rozdílnou míru citlivosti vůči ponižujícím či jinak důstojnost snižujícím zásahům, údajná privilegovanost postavení žalované zde není na místě. Zcela neodůvodněný a nesrozumitelný je pak závěr soudu, že je cesta komunikace sdělení cestou služby Protext ČTK je ponižující jako taková (resp. pro osoby vysoké funkci).

IV.

Nadto se žalobce považuje za potřebné vyjádřit k úvahám soudu I. stupně o nadměrnosti nároku žalobce v otázce vyjádření lítosti původcem zásahu a doplňování satisfakčního ev. odstraňujícího výroku původce zásahu o výrazy, které nepoužil (zjevná nepravda, záměrné lži).

Podle názoru žalobce nejde o doplňování povinnosti žalované, ale materiálně posouzeno naopak o redukci okruhu případů, které musí žalovaná ze svého výroku uvést na pravou míru. Žalobce má však především za to, že pokud soud dospěje k závěru, že lze žalobnímu petitu zčásti vyhovět, má volnost v redukci plnění, kterého se žalobce domáhá (*a contratio* § 153 odst. 2 o.s.ř.). Opačný případ by opět znamenal formalistické odepření spravedlnosti.

V.

S ohledem na shora uvedené proto odvolatel

n a v r h u j e,

aby Vrchní soud v Praze rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14.10.2008, č.j.: 16C 3/2008, změnil daný rozsudek tak, že žalobě v plném rozsahu vyhoví či v případě, že dospěje k názoru, že pro jsou pro to dány podmínky, rozsudek zrušil a věc vrátil soudu I. stupně k novému projednání.

JUDr. Ing. Helena Svatošová,
v plné moci za Petra Uhla

³ Pavlíček Václav., a kol. Ústava a ústavní řád České republiky. 2.díl. Práva a svobody, Linde, Praha, 1999, s. 110.